

Сарысу ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2026-2030 жылдарға арналған бағдарламасын бекіту туралы

Жамбыл облысы Сарысу аудандық мәслихатының 2026 жылғы 8 сәуірдегі № 56-9 шешімі

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 365 бабы 3 тармағының 1) тармақшасына, Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңының 6 бабы 1 тармағы 1) тармақшасына және Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің міндетін атқарушының 2021 жылғы 9 тамыздағы № 318 "Қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеу қағидаларын бекіту туралы" (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 23917 болып тіркелген) бұйрығына сәйкес, Сарысу аудандық мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. Сарысу ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2026-2030 жылдарға арналған бағдарламасы осы шешімнің қосымшасына сәйкес бекітілсін.

2. Осы шешім оның алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Сарысу аудандық мәслихат төрағасы

Ш. Мұсабеков

Сарысу аудандық мәслихатының
2026 жылғы 8 сәуірдегі №56-9
шешіміне қосымша

САРЫСУ АУДАНЫНЫҢ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ ЖӨНІНДЕГІ 2026-2030 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Мазмұны

ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ

.....4

ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

.....5

БАҒДАРЛАМА ПАСПОРТЫ

.....6

КІРІСПЕ. 9

Бағдарламаны іске асыру коммуналдық қалдықтарды басқару саласында көрсетілетін қызметтердің сапасын жақсартуға, коммуналдық қалдықтарды жинау, сұрыптау және қайта өңдеу көлемін ұлғайтуға, коммуналдық қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерін барынша азайтуға, Сарысу ауданы коммуналдық қалдықтарды

басқару саласындағы нысаналы көрсеткіштерін жақсартуға әкеледі.1. Жалпы мәліметтер 9

1.1. Қалдықтарды басқару бағдарламасы (ҚББ) жобасын әзірлеуге негіз 10

1.2. Нормативтік-құқықтық база 10

1.3. Полигондарға қысқаша сипаттама 11

Қатты тұрмыстық қалдықтар полигондары бойынша мәліметтерге шолу (орналасуы)
11

Қалдықтарды орналастыру объектілерінің сипаттамасы 11

Объектілер санаты 27

Пайдалану мерзімі 27

2. Қалыптасатын қалдықтардың сипаттамасы 27

2.1 Қалдықтардың түзілу көздері 27

2.2 Полигонға қабылданатын қалдықтардың тізбесі 28

2.3 Қалдықтардың қауіптілік сыныптары 28

2.4 Қазақстан Республикасының қалдықтар классификаторы бойынша қалдықтарды
кодтау 28

3. Сарысу ауданында коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын
талдау 29

3.1 Полигондардың экологиялық және санитариялық талаптарға сәйкестігі 29

3.2 Сарысу ауданының әлеуметтік-демографиялық сипаттамасы 30

3.3 Коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен айналымының жалпы сипаттамасы 31

3.4 Коммуналдық қалдықтарды жинау, қайта өңдеу және көму жүйесін талдау 31

3.5 Морфологиялық құрамы 32

3.6 Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормалары мен тарифтер
33

3.7. Коммуналдық қалдықтарды басқарудың қолданыстағы жүйесін бағалау 34

3.8. Қалдықтарды жинақтау, бөлек жинау және шығару қызметімен қамту 35

3.9. Коммуналдық қалдықтарды тасымалдау 36

3.10. Халықтан коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару кәсіпорындары
туралы ақпарат 36

3.11. Қалдықтарды сұрыптау және қайта өңдеу 38

3.12. Коммуналдық қалдықтарды көму 38

3.13. Жекелеген қалдық түрлерін басқару жүйесін талдау 38

3.13.1 Коммуналдық қалдықтар 38

3.13.2 Құрылыс қалдықтары 38

3.13.3 Қауіпті қалдықтар 39

3.13.4 Медициналық қалдықтар (бар болған жағдайда) 39

3.14. Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері 39

3.14.1 Сынапқұрамды қалдықтар (СКҚ) 39

3.15. Электрлік және электрондық жабдықтар қалдықтары (ЭЭЖҚ) 39

3.16. Ірі көлемді қалдықтар (ІКҚ) 39

3.17. Құрылыс қалдықтары 40

3.18. Тағам қалдықтары 40

4. Сарысу ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесінің ағымдағы жағдайын талдау қорытындылары 40

4.1. ТБО басқару жүйесінің жалпы бағасы 40

4.2. Проблемалық бағыттар 41

4.3. Анықталған проблемалардың себептері 41

4.4. Ағымдағы жағдайдың салдары 41

4.5. Шаралар жоспары мен бағдарламаның индикаторларымен байланысы 41

4.6. Коммуналдық қалдықтарды басқару секторындағы күшті және әлсіз жақтар, мүмкіндіктер мен қауіптерді талдау 42

5. Коммуналдық қалдықтарды басқаруды реттейтін ұлттық заңнама 43

5.1. Қазақстан Республикасының қалдықтарды басқару саясаты 43

5.2. Стратегиялық құжаттар мен мақсатты индикаторлар 43

Өңірлік және аудандық деңгейде іске асыру 43

Аудандық деңгейдегі міндеттер мен басымдықтар 44

5.3. Аймақтық және аудандық іске асыру 45

5.4. Аудан деңгейіндегі міндеттер мен басымдықтар 45

6. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ 45

6.1. Мақсаттар 45

Нақты мақсаттар: 46

6.2. Міндеттер 46

6.3. Негізгі бағыттар 47

6.4. Негізгі бағыттар мен іс-шаралар 47

Сарысу ауданы бойынша халықты қалдықтарды жинау, шығару, қайта өңдеу және көму жүйесімен қамтуды жетілдіру жөніндегі нысаналы көрсеткіштер (2025–2029 жж.) 49

6.4.6. Қалдықтарды басқаруда есеп және мониторинг жүйесін жетілдіру 50

6.4.7. Қаржыландыру және экономикалық механизмдер 50

6.4.8. Бағдарламаны жүзеге асыру кезеңдері (6 кесте). 50

6.4.9. Программаны жүзеге асыру нәтижелерін мониторингтеу 51

6.5. Программаны қорытынды бөлігі 51

7. ЖОБАНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТҚА ЖЕТУ ЖОЛДАРЫ ЖӘНЕ ҚАТЫСТЫ ІС-ШАРАЛАР 52

7.2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру шаралары 53

7.3. Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және утилизациялау жүйесін дамыту шаралары 54

7.4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көму шаралары 54

7.5. Халықты ақпараттандыру және мүдделі тараптармен өзара әрекет 54

8. Сарысу ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасын мониторингілеу 54

9. Бағдарламаны жүзеге асыруға қажетті ресурстар 56

11. КҮТІЛЕТІН ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕР 57

Қосымша 1 2

САРЫСУ АУДАНЫНЫҢ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША КӨРСЕТКІШТЕРДІ АЙҚЫНДАУ ӘДІСТЕМЕСІ (2025–2030 ЖЫЛДАРҒА) 2

Көрсеткіш қаланың барлық қайта өңделген және қайталама пайдаланылған қатты тұрмыстық қалдықтарының (коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін қоса алғанда), оның ішінде МӘҰ немесе полигонда сұрыпталған бөлек жиналған қалдықтардың және экспортқа бағытталған қайталама ресурстардың санын қалада пайда болған барлық қатты тұрмыстық қалдықтардың (коммуналдық қалдықтардың) жалпы санына бөлу арқылы алынады, нәтижені пайызбен көрсетеді. 3

БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ 4

2 Қосымша 4

ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ

ҚР

Қазақстан Республикасы

ЖК

Жеке кәсіпкер

ЖҚ

"Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасы

ІКҚ

Ірі көлемді қалдықтар

ЖЭК

Қазақстан Республикасының "жасыл экономикаға" көшуі жөніндегі тұжырымдама

КА

Контейнер алаңы

ЖАО

Жергілікті атқарушы орган

ҚСК

Қоқыс сұрыптау кешені

ХЖТИЖО

"Халықаралық жасыл технологиялар және инвестициялық жобалар орталығы"
коммерциялық емес акционерлік қоғамы

ҚР ЭТРМ

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі

ҚОҚ

Қоршаған ортаны қорғау

ТҮКШ,ЖКжәнеАЖ бөлімі

Сарысу ауданы әкімдігінің тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі

ЭЭЖҚ

Электрондық және электр жабдығының қалдықтары

Бағдарлама

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы

ЖСҚ

Жобалау-сметалық құжаттама

ҚСБҚ

Құрамында сынап бар қалдықтар

ҚТҚ

Қатты тұрмыстық қалдықтар

ЖШС

Жауапкершілігі шектеулі серіктестік

ТРТПРБ

Жамбыл облысы әкімдігінің Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы

ЖТ

Жеке тұлға

ҚР ЭК

Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі

ЗТ

Заңды тұлға

ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Биологиялық ыдырайтын қалдықтар - анаэробты немесе аэробты ыдырауға қабілетті қалдықтар, соның ішінде бақша және саябақ қалдықтары, сондай-ақ тамақ өнеркәсібінің қалдықтарымен салыстырылатын тамақ қалдықтары, макулатура.

Коммуналдық қалдықтар - тұтыну қалдықтары, соның ішінде:

1) қағаз және картон, шыны, металдар, пластмассалар, органикалық қалдықтар, ағаш, тоқыма бұйымдары, орауыштар, пайдаланылған электр және электрондық

жабдықтар, батареялар мен аккумуляторларды қоса алғанда, бірақ олармен шектелмей, үй шаруашылықтарының аралас қалдықтары мен бөлек жиналған қалдықтары;

2) егер мұндай қалдықтар сипаты мен құрамы жағынан үй шаруашылықтарының қалдықтарына ұқсас болса, аралас қалдықтар және басқа көздерден бөлек жиналған қалдықтар.

Ірі көлемді қалдықтар - тұтыну және шаруашылық қызметтің (Тұрмыстық техника, жиһаз және басқа) өзінің тұтыну қасиеттерін жоғалтқан және көлемі бойынша мамандандырылған көлік құралдарында тасымалдау мүмкіндігін болдырмайтын қалдықтары.

Электрондық және электр жабдығының қалдықтары - қалдықтарға жатқызылған, жарамсыз немесе пайдаланудан шыққан электрондық және электр жабдықтары, оның ішінде оның тораптары, бөліктері, бөлшектері.

Тамақ қалдықтары - тамақ өнімдерін өндіру және тұтыну нәтижесінде пайда болатын тамақ өнеркәсібінің қалдықтарымен салыстырылатын қалдықтар.

Құрылыс қалдықтары - ғимараттарды, құрылыстарды, өнеркәсіптік объектілерді, жолдарды, инженерлік және басқа да коммуникацияларды бұзу, бөлшектеу, реконструкциялау, жөндеу (оның ішінде күрделі) немесе салу процесінде пайда болатын қалдықтар.

Қатты тұрмыстық қалдықтар - қатты күйдегі коммуналдық қалдықтар.

БАҒДАРЛАМА ПАСПОРТЫ

Атауы

Сарысу ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламасы

Әзірлеу үшін негіз

Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ҚРЗ Экологиялық кодексі

Бағдарламаны әзірлеуге жауапты мемлекеттік орган

Сарысу ауданы әкімдігінің тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі,

автомобиль жолдары және тұрғын үй инспекциясы бөлімі

Негізгі әзірлеуші

"ЭКО-КС" ЖШС

Бағдарламаның мақсаты

Қазақстан Республикасы экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және Сарысу ауданы тұрғындары үшін қалдықтарды жинау және әкету бойынша көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру

Бағдарламаның міндеттері

1) қала халқын қалдықтарды жинау және әкету жөніндегі қызметтермен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту;

2) қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру;

3) Ерекше (тамақ, Құрылыс және ірі габаритті қалдықтарды, электрондық және электр жабдығының қалдықтарын және т. б.) қоса алғанда, коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту;

4) коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету;

5) коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу мәселелері бойынша халықтың хабардарлығын арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту.

Күтілетін нәтижелер

коммуналдық қалдықтарды басқару саласында көрсетілетін қызметтердің сапасы жақсарды;

коммуналдық қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау және қайта өңдеу көлемі ұлғайды;

коммуналдық қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсері азайтылды;

Сарысу ауданы коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы нысаналы көрсеткіштері жақсарды.

Мерзімі

2026 – 2030 ж.

Қаржыландыру көлемі

Қаржыландыру көлемі тиісті кезеңде Сарысу ауданы бойынша коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы іс-шараларды қаржыландыруға жергілікті атқарушы органдарға берілген бюджет қаражатының санына байланысты айқындалады.

Бағдарлама орындаушылары

Жамбыл облысы, Сарысу ауданының әкімдігі, Қоғамдық кеңес, коммуналдық қалдықтарды жинау, әкету, қалпына келтіру және көму жөніндегі субъектілер, мемлекеттік мекемелер, әлеуметтік объектілер, заңды тұлғалар, жеке кәсіпкерлер, ҰЕҰ, халық және т.б. мүдделі тараптар.

КІРІСПЕ.

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы-бұл коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын талдауды және коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру бойынша нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізуге бағытталған шаралар кешенін қамтитын стратегиялық құжат.

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің (бұдан әрі - ҚР ЭК) 365 - бабына сәйкес аудандардың, аудандық және облыстық маңызы бар қалалардың, республикалық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдары (бұдан әрі - ЖАО)

коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасын (бұдан әрі-бағдарлама) әзірлеуді ұйымдастырады. Бағдарламаны жергілікті өкілді органдар бекітеді.

Осы бағдарламаны әзірлеу барысында Сарысу ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайына талдау жүргізілді, коммуналдық қалдықтарды басқару секторын дамытудың проблемалары мен перспективалары анықталды және ҚР экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жақсарту үшін кешенді шаралар ұсынылды.

Бағдарлама ұлттық стратегиялық, бағдарламалық және тұжырымдамалық құжаттардың басымдықтарын, сондай-ақ халықаралық тәжірибені ескере отырып әзірленген.

Бағдарламаны іске асыру коммуналдық қалдықтарды басқару саласында көрсетілетін қызметтердің сапасын жақсартуға, коммуналдық қалдықтарды жинау, сұрыптау және қайта өңдеу көлемін ұлғайтуға, коммуналдық қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерін барынша азайтуға, Сарысу ауданы коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы нысаналы көрсеткіштерін жақсартуға әкеледі.

1. Жалпы мәліметтер

1.1. Қалдықтарды басқару бағдарламасы (ҚББ) жобасын әзірлеуге негіз

Сарысу ауданының қатты тұрмыстық қалдықтар (ҚТҚ) полигонына арналған қалдықтарды басқару бағдарламасының (ҚББ) жобасы Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ЗРК Экологиялық кодексінің 335-бабы 1-тармағына және Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің міндетін атқарушының 2021 жылғы 9 тамыздағы № 318 "Қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеу қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына сәйкес әзірленді. ҚББ әзірлеу қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, қабылдау, сақтау және көму процестерін ретке келтіруге, қоршаған ортаға және халықтың денсаулығына теріс әсерді төмендетуге, сондай-ақ санитариялық және экологиялық талаптарға сәйкестікті қамтамасыз етуге бағытталған.

1.2. Нормативтік-құқықтық база

Жоба Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау, қалдықтармен жұмыс істеу және қатты тұрмыстық қалдықтар полигондарын орналастыру мен пайдалану мәселелерін реттейтін қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілеріне сәйкес әзірленді, соның ішінде:

Қазақстан Республикасының "Қоршаған ортаны қорғау туралы" Заңы;

Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ЗРК Экологиялық кодексі;

Қазақстан Республикасының "Өндіріс және тұтыну қалдықтары туралы" Заңы;

Қатты тұрмыстық қалдықтар полигондарын орналастыру мен пайдалануды реттейтін санитариялық қағидалар мен нормалар;

Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің 2021 жылғы 9 тамыздағы № 318 "Қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеу қағидаларын бекіту туралы" бұйрығы;

Сарысу ауданының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы саласындағы басқару органдарының жергілікті нормативтік құқықтық актілері.

1.3. Полигондарға қысқаша сипаттама

Сарысу ауданы – Қазақстанның оңтүстігінде, Жамбыл облысында орналасқан әкімшілік-аумақтық бірлік. Әкімшілік орталығы – Жаңатас қаласы.

Сарысу ауданы аумағының жалпы көлемі – 3134,2 мың км². Елді мекендер саны – 25, ауылдық округтер саны – 9.

Елді мекендер тізімі:

1. Байқадам ауылдық округі (әкімшілік орталығы – Саудакент ауылы)
2. Жайылма ауылдық округі: Маятас ауылы, Қызылдиқан ауылы, Ақтам. ауылы
3. Жаңаталап ауылдық округі: Ұйым ауылы.
4. Жаңаарық ауылдық округі: Ақтоғай ауылы, Ұ. Сыздықбаева ауылы.
5. Игілік ауылдық округі: Өндіріс ауылы
6. Қамқалы ауылдық округі: Шығанақ ауылы, Жайлаукөл ауылы.
7. Түркістан ауылдық округі: Ә. Бүркітбаева ауылы, Үшбас ауылы.
8. Тоғызкент ауылдық округі: Әбілда ауылы, Майлықөл ауылы
9. Досбол ауылдық округі: Шағалалы ауылы, Үлкен Көкдала ауылы, Кіші Көкдала ауылы

Қатты тұрмыстық қалдықтар полигондары бойынша мәліметтерге шолу (орналасуы).

Аудан аумағында барлығы 23 қатты тұрмыстық қалдықтар полигоны орналасқан:

Қалдықтарды орналастыру объектілерінің сипаттамасы

Сарысу ауданы аумағында коммуналдық қатты тұрмыстық қалдықтарды (ҚТҚ) орналастыру Жамбыл облысының қолданыстағы қалдықтарды орналастыру объектілерінде жүзеге асырылады. Аталған полигондар жергілікті атқарушы органдардың теңгерімінде болып, белгіленген тәртіпте пайдалануға берілген және уәкілетті органнан алынған экологиялық рұқсаттар (лицензиялар) негізінде жұмыс істейді. Сарысу ауданына қызмет көрсететін қалдықтарды орналастыру объектілері негізінен ауылдық округтер мен Жаңатас қаласы әкімдіктерінің аппараттары арқылы пайдаланылады. Бұл ұйымдар полигондарды күтіп-ұстауға, санитарлық-экологиялық талаптардың сақталуына, қалдықтарды қабылдау мен орналастырудың белгіленген режимінің орындалуына жауапты. Полигондардың басым бөлігі 2011–2012 жылдары пайдалануға енгізілген, олардың сыйымдылығы 50 мың м³-тен 7 300 мың м³-ке дейінгі аралықта ауытқиды, ал аумағы 1–5 гектарды құрайды. Полигондарды пайдалану құқығы Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес берілген экологиялық рұқсаты. Экологиялық рұқсат басым бөлігінің қолданылу мерзімі 2035

жылғы 31 желтоқсанға дейін белгіленген, ал Жаңатас қаласы полигоны бойынша лицензия мерзімі 2034 жылғы 31 желтоқсанға дейін жарамды. (3 қосымшаны қараймыз).

Аталған полигондарда негізінен қауіпті емес коммуналдық қатты тұрмыстық қалдықтар орналастырылады. Медициналық, өндірістік қауіпті, химиялық және сұйық қалдықтарды қабылдауға жол берілмейді. Қалдықтарды орналастыру барысында қабаттап тығыздау, жабу, санитарлық жағдайды сақтау және қоршаған ортаға теріс әсерді азайту шаралары қарастырылған. Жалпы алғанда, Сарысу ауданы бойынша қалдықтарды орналастыру инфрақұрылымы қалыптасқанымен, полигондардың едәуір бөлігінің материалдық-техникалық жай-күйі мен экологиялық талаптарға сәйкестігі қосымша жаңғыртуды және кезең-кезеңімен жетілдіруді талап етеді. Осыған байланысты ПУО шеңберінде полигондарды ретке келтіру, рекультивациялау және қалдықтарды өңдеу үлесін арттыру жөніндегі шараларды іске асыру көзделеді.

Кесте. Сарысу ауданының коммуналдық қатты тұрмыстық қалдықтарды (ҚТҚ) орналастыру нысандары туралы мәліметтер

Полигон атауы

Ауылдық округ

Орналасқан жері

Ауданы, га

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ РҰҚСАТ НӨМІРІ

ҚТҚ полигоны с. Ақтам

Жайылмин ауылдық округі

с. Ақтам ауылынан оңтүстік-батысқа қарай 8,2 км

—

KZ40VCZ14390203

ҚТҚ полигоны с. Жайылма

Жайылмин ауылдық округі

с. Жайылма ауылынан солтүстікке қарай 1 км

2,0

KZ08VCZ14390197

ҚТҚ полигоны с. Қызылдықан

Жайылмин ауылдық округі

с. Қызылдықан ауылынан солтүстік-батысқа қарай 1 км

1,5

KZ94VCZ14390201

ҚТҚ полигоны с. Маятас

Жайылмин ауылдық округі

с. Маятас ауылынан шығысқа қарай 1 км

1,5

KZ67VCZ14390202

ҚТҚ полигоны с. Абильда

Тоғызкент ауылдық округі

с. Абильда ауылынан батысқа қарай 2504 м

1,5

KZ13VCZ14390204

ҚТҚ полигоны с. Тоғызкент

Тоғызкент ауылдық округі

с. Тоғызкент ауылынан батысқа қарай 3008 м

—

KZ83VCZ14390205

ҚТҚ полигоны с. Актоғай

Жаңаарық ауылдық округі

с. Актоғай ауылынан шығысқа қарай

—

KZ34VCZ14390214

ҚТҚ полигоны с. У.Сыздықбаева ат.

Жаңаарық ауылдық округі

ауылдан батысқа қарай 1000 м

—

—

ҚТҚ полигоны с. Арыстанды

Түркістан ауылдық округі

с. Арыстанды ауылынан солтүстікке қарай 1 км

—

KZ29VCZ14390207

ҚТҚ полигоны с. А. Бүркітбаева ат.

Түркістан ауылдық округі

ауылдан солтүстік-шығысқа қарай 1 км

—

KZ18VCZ14390211

ҚТҚ полигоны с. Үшбас

Түркістан ауылдық округі

с. Үшбас ауылынан батысқа қарай 1 км

—

KZ45VCZ14390210

ҚТҚ полигоны с. Көкдала

Досбол ауылдық округі

ауылдан оңтүстік-шығысқа қарай 2684 м

1,5

KZ61VCZ14390213

ҚТҚ полигоны с. Шағалалы

Досбол ауылдық округі

ауылдан оңтүстікке қарай 2720 м

1,5

KZ50VCZ14390217

ҚТҚ полигоны с. Досбол

Досбол ауылдық округі

ауылдан оңтүстік-шығысқа қарай 2684 м

1,5

KZ07VCZ14390215

ҚТҚ полигоны с. Қамқалы

Қамқалы ауылдық округі

с. Қамқалы ауылынан шығысқа қарай 2 км

—

KZ02VCZ14390208

ҚТҚ полигоны с. Шығанақ

Қамқалы ауылдық округі

с. Шығанақ ауылынан солтүстік-батысқа қарай

—

KZ88VCZ14390212

ҚТҚ полигоны с. Жайлаукөл

Қамқалы ауылдық округі

ауылдан солтүстікке қарай 1 км

2,0

KZ72VCZ14390209

ҚТҚ полигоны с. Игілік

Игілік ауылдық округі

ауылдан солтүстік-батысқа қарай 1530 м

—

KZ56VCZ14390206

ҚТҚ полигоны с. Өндіріс

Игілік ауылдық округі

ауылдан шығысқа қарай 1047 м

—

KZ51VCZ14390199

ҚТҚ полигоны с. Ұйым

Жаңаталап ауылдық округі

ауылдан солтүстікке қарай 1,5 км

—

KZ23VCZ14390218

ҚТҚ полигоны с. Жаңаталап

Жаңаталап ауылдық округі

ауылдан шығысқа қарай 1500 м

—

KZ35VCZ14390196

ҚТҚ полигоны с. Саудакент

Байқадам ауылдық округі

ауылдан шығысқа қарай 1500 м

—

KZ24VCZ14390200

Объектілер санаты

Полигон қоршаған ортаға әсер етудің II санатындағы объектілерге жатады, себебі оның қызметі қауіпті емес тұрмыстық қалдықтарды қабылдау және көмуге байланысты, ал әсер ету деңгейі қызмет түрлерін жіктеу талаптарына сәйкес келеді.

Пайдалану мерзімі

Полигонның пайдалану мерзімі іске қосылған сәттен бастап 20–25 жыл деп есептелген, қажет болған жағдайда кезең-кезеңімен кеңейту мүмкіндігі қарастырылған.

2. Қалыптасатын қалдықтардың сипаттамасы

2.1 Қалдықтардың түзілу көздері

Сарысу ауданының қызмет көрсетілетін аумағында қалдықтардың түзілуінің негізгі көздері мыналар болып табылады:

жеке тұрғын үй шаруашылықтары және көппәтерлі тұрғын үйлер;
сауда объектілері, тұрмыстық қызмет көрсету нысандары және базарлар;
білім беру мекемелері, медициналық және әлеуметтік ұйымдар;
коммерциялық кәсіпорындар мен кеңсе ғимараттары;
қызмет көрсету және қоғамдық тамақтану саласының объектілері;
коммуналдық қызмет көрсету және әлеуметтік-мәдени мақсаттағы объектілер.

Қалдықтар халықтың тұрмыс-тіршілігі, шағын және орта бизнес субъектілерінің қызметі, сондай-ақ аудан аумағында өткізілетін маусымдық және жаппай іс-шаралар нәтижесінде түзіледі.

2.2 Полигонға қабылданатын қалдықтардың тізбесі

Сарысу ауданының қатты тұрмыстық қалдықтар полигонына келесі қалдық түрлері қабылданады:

қатты тұрмыстық қалдықтар (ҚТҚ) – халық пен қызмет көрсету саласы объектілері түзетін коммуналдық қалдықтардың негізгі бөлігі;

ірі көлемді қалдықтар (жиһаз, тұрмыстық техника), ҚТҚ-ның жалпы ағынына енгізілген;

тұрмыстық қызметке ілеспе қалдықтар (қағаз, картон, тоқыма бұйымдары, пластик, шыны, металл және т.б.).

Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі мен санитариялық қағидалардың талаптарына сәйкес полигонда көмуге жол берілмейтін сұйық, химиялық белсенді, улы, медициналық және өзге де қауіпті қалдықтарды қабылдауға тыйым салынады.

2.3 Қалдықтардың қауіптілік сыныптары

Полигонға қабылданатын барлық қалдықтар қауіптілік жіктемесі бойынша негізінен қауіпті емес қалдықтар санатына жатады, себебі олар құрамында қауіпті заттардың айтарлықтай концентрациясы жоқ тұрмыстық және коммуналдық қалдықтар болып табылады. Қалдықтардың қауіптілік сыныптары Қазақстан Республикасының қалдықтар классификаторына сәйкес, олардың қасиеттері мен құрамындағы зиянды компоненттерді ескере отырып айқындалады. Құрамында қауіпті элементтері бар жекелеген қалдық фракциялары бөлек өндеуді талап етеді және қарапайым ҚТҚ полигонына қабылданбайды.

2.4 Қазақстан Республикасының қалдықтар классификаторы бойынша қалдықтарды кодтау

Полигонға қабылданатын қалдық түрлері және олардың Қазақстан Республикасының қалдықтар классификаторы бойынша кодтары:

Қалдық түрі

ҚР классификаторы бойынша коды

Қауіптілік сыныбы

Қатты тұрмыстық қалдықтар (ҚТҚ)

20 03 01

Қауіпті емес

Қағаз және картон (ҚТҚ құрамында)

20 01 01

Қауіпті емес

Пластмасса (ҚТҚ құрамында)

20 01 39

Қауіпті емес

Шыны (ҚТҚ құрамында)

20 01 02

Қауіпті емес

Металдар (ҚТҚ құрамында)

20 01 40

Қауіпті емес

Ескерту: кесте жобалық құжаттама деректеріне және ҚТҚ-ның нақты морфологиялық құрамына қарай толықтырылуы және кеңейтілуі мүмкін.

Қалдықтардың кодтары мен жіктемесі қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бекіткен Қазақстан Республикасының қалдықтар классификаторына сәйкес анықталады.

3. Сарысу ауданында коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын талдау

3.1 Полигондардың экологиялық және санитариялық талаптарға сәйкестігі

Қалдықтар полигонын орналастыру және пайдалану Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің, санитариялық қағидалардың және құрылыс нормаларының талаптарына сәйкес жүзеге асырылады. Полигон қоршаған ортаны және халықтың денсаулығын қорғауды қамтамасыз етуі, атмосфералық ауаға, топыраққа, жер үсті және жер асты суларына теріс әсерді болдырмауы тиіс.

Экологиялық талаптар:

полигонды су қорғау аймақтарынан, ауызсу көздерінің санитариялық қорғау аймақтарынан және ерекше қорғалатын табиғи аумақтардан тыс орналастыру;
жер асты суларының ластануын болдырмау үшін сүзгіге қарсы экранның болуы;
филтратты жинау, әкету және кейіннен тазарту жүйесін ұйымдастыру;
жер асты суларына мониторинг жүргізу жүйесінің (бақылау ұңғымалары) болуы;
атмосфераға шығарындыларды азайту шаралары (шаң басу, қалдықтарды тығыздау, қабаттарды жабу);
өндірістік экологиялық бақылауды (ӨЭБ) жүргізу.

Санитариялық-эпидемиологиялық талаптар:

полигон шекарасынан тұрғын аймақтарға дейін санитариялық-қорғау аймағын (СҚА) сақтау;
иіс, шаң, кеміргіштер мен жәндіктердің таралуын болдырмау;
қоршаудың, бақылау-өткізу пунктінің, кірме жолдардың қатты жабынының болуы;
пайдалану режимі мен рекультивация талаптарын сақтау;
ауа, топырақ және су сапасына зертханалық бақылау жүргізу.

Пайдалану және рекультивациялау талаптары:

қалдықтарды кезең-кезеңімен көму және оқшаулау;
полигон толғаннан кейін міндетті түрде рекультивациялау (техникалық және биологиялық кезеңдер);
жерді қалпына келтіру және қайталама ластанудың алдын алу.

Қазіргі уақытта Сарысу ауданындағы қатты тұрмыстық қалдықтар полигондарының басым бөлігі қолданыстағы санитариялық және экологиялық талаптарға толық сәйкес келмейді.

3.2 Сарысу ауданының әлеуметтік-демографиялық сипаттамасы

2023 жылғы жағдай бойынша Сарысу ауданы халқының саны ресми статистикалық деректерге сәйкес 44 115 адамды құрайды. Соңғы жылдары ауданда халық санының жылына орта есеппен 2–2,5 % көлемінде тұрақты табиғи өсімі байқалады, бұл коммуналдық қалдықтардың түзілу көлеміне және қалдықтарды басқару инфрақұрылымына түсетін жүктемеге тікелей әсер етеді.

3.3 Коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен айналымының жалпы сипаттамасы

Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің деректеріне сәйкес, республикада жыл сайын 4,5–5,0 млн тонна қатты тұрмыстық қалдықтар түзіледі. Ұлттық статистика бюросының мәліметтері бойынша коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару көлемі 3,5–4,0 млн тонна шамасында, бұл халықтың қалдықтарды басқару қызметтерімен толық қамтылмауын көрсетеді. 2021 жылы Қазақстан бойынша ҚТҚ жинау және шығару қызметтерімен халықтың 82 %, ал Жамбыл облысында 92 % қамтылған, бұл республикалық орташа көрсеткіштен жоғары. 2024 жылдың бірінші жартыжылдығында Жамбыл облысында 31,3 мың тонна ҚТҚ түзілген, оның 6,4 мың тоннасы қайта өңделген (шамамен 20 %).

3.4 Коммуналдық қалдықтарды жинау, қайта өңдеу және көму жүйесін талдау

Тапсырыс беруші ұсынған деректерге сәйкес, Сарысу ауданында жылына орта есеппен 350 тонна коммуналдық қалдық түзіледі. Халықтың ҚТҚ жинау және шығару қызметтерімен қамтылу деңгейі 94 %, бұл қалдықтарды ұйымдасқан түрде әкету жүйесінің бар екенін көрсетеді.

Коммуналдық қалдықтардың түзілу көздері:

жеке тұрғын үйлер мен көппәтерлі үйлер;

кеңсе ғимараттары, коммерциялық және сауда кәсіпорындары;

тұрмыстық қалдықтарға теңестірілген өнеркәсіптік кәсіпорындар;

әлеуметтік сала мекемелері (балабақшалар, мектептер, ауруханалар);

ауыл шаруашылығы объектілері, базарлар және өзге де қоғамдық орындар.

Жамбыл облысы бойынша коммуналдық қалдықтардың жалпы көлемінде Сарысу ауданының үлесі шамамен 1 % құрайды. Қалдықтардың құрылымы:

тұрмыстық шаруашылық қалдықтары – 83,8 %;

тұрмыстыққа теңестірілген өндірістік қалдықтар – 15,3 %;

көше сыпырындысы – 0,8 %;

базар қалдықтары – 0,1 %.

2022–2025 жылдар аралығындағы коммуналдық қалдықтарды жинау, қайта өңдеу және көму көлемдері 1-кестеде келтірілген.

№

Наименование

Единица измерения

Годы

2022

2023

2024

2025

1

Жинақталған

1.1

Жамбыл облысы

мың.тонн

48,0

56,400

-

-

1.2

Сарысу ауданы

мың.тонн

0,253

0,246

0,253

0,350

2

Қайта өңдеу

2.1

Жамбыл облысы

%

16

19

2.2

Сарысу ауданы

мың.тонн

0

0

0

2.3

%

3

көму

3.1

Жамбыл облысы

мың.тонн

40,4

45,684

3.2

Сарысу ауданы

мың.тонн

0,253

0,246

0,253

0,350

Сарысу ауданы аумағында коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу инфрақұрылымының болмауына байланысты қайта өңдеу жүргізілмейді. Қалдықтардың 99 %-дан астамы ҚТҚ полигонында көміледі.

Бұл көрсеткіштер полигонға түсетін жүктеменің тұрақты әрі жоғары екенін көрсетеді.

3.5 Морфологиялық құрамы

МЦЗТ зерттеулеріне сәйкес, Сарысу ауданындағы ҚТҚ-ның негізгі фракциялары – тағам қалдықтары, макулатура және пластик. Сонымен қатар қалдықтардың 24 %-ы " өзге қалдықтар" санатына жатады (тоқыма, ағаш, сүйек, тері, резеңке, бақша және көше қалдықтары, гигиеналық құралдар және т.б.).

1 – сурет Сарысу ауданының ҚТҚ Морфологиялық құрамы

Ауданда тағам қалдықтарын қайта өңдеу тәжірибесі мен қуаттары жоқ. Осыған байланысты барлық биологиялық ыдырайтын қалдықтар полигонға жіберіледі. Мұндай қалдықтардың ыдырауы нәтижесінде түзілетін полигон газы (соның ішінде метан) өрт пен жарылыс қаупін арттырады. Осылайша, биологиялық ыдырайтын (тағамдық) қалдықтарды қайта өңдеу Сарысу ауданында қалдықтарды басқару жүйесін дамытудың өзекті бағыты болып табылады.

3.6 Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормалары мен тарифтер

Сарысу аудандық мәслихатының 2020 жылғы 28 сәуірдегі №73-3 шешімімен коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормалары бекітілген. 2023 жылы нақтыланған нормаларға сәйкес:

абаттандырылған тұрғын үйлер үшін – 1 тұрғынға жылына 1,8 м³;

абаттандырылмаған тұрғын үйлер үшін – 1 тұрғынға жылына 1,9 м³.

2-кесте. ҚТҚ жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму тарифтері.

Атауы

Бірлік саңы

Айына құны, теңге

жеке тұлғалар абаттандырылған үй иелері үшін

1 тұрғын

283,31

жеке тұлғалар абаттандырылмаған үй иелері үшін

1 тұрғын

336,43

заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлік субъектілері үшін ҚҚС-сыз

1 м3

927,77

Аталған тарифтер Сарысу аудандық мәслихатының 2024 жылғы 15 сәуірдегі №21-9 және 2023 жылғы 23 қазандағы №10-3 шешімдерімен бекітілген.

3.7. Коммуналдық қалдықтарды басқарудың қолданыстағы жүйесін бағалау

Қарастырылып отырған елді мекендер (аудан) аумағында коммуналдық қалдықтарды басқарудың қолданыстағы жүйесі қалдықтарды жинау, уақытша жинақтау, тасымалдау және көму процестерін қамтиды. Сарысу ауданының елді мекендерінде коммуналдық қалдықтарды шығару тұрақты емес және барлық жағдайда мамандандырылған ұйымдармен толық қамтылмаған. Қолданыстағы шарттары бар ұйымдардың саны шектеулі. Коммуналдық қалдықтарды шығару саласында орталықтандырылған шарттық жүйенің болмауы халықты қызметпен қамту деңгейінің төмендеуіне, рұқсат етілмеген қоқыс орындарының пайда болуына және елді мекендердің санитариялық-экологиялық жағдайының нашарлауына әкеледі. Коммуналдық қалдықтарды көму тұрғын аймақтардан тыс орналасқан қолданыстағы ҚТҚ полигонында жүзеге асырылады. Полигон белгіленген тәртіппен пайдаланылуда және қатты коммуналдық қалдықтарды қабылдауға арналған. Сонымен қатар, қалдықтарды бөлек жинау және сұрыптау жүйесі жеткілікті дамымаған немесе мүлде жоқ, ал коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және қайталама пайдалану шектеулі көлемде ғана жүзеге асырылады. Қалдықтардың негізгі бөлігі көмуге жіберіледі, бұл полигон мен жер ресурстарына түсетін жүктеменің артуына себеп болады. Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеуге бақылау жергілікті атқарушы органдар және қоршаған ортаны қорғау мен санитариялық-эпидемиологиялық салалардағы уәкілетті ұйымдар арқылы жүзеге асырылады.

Жалпы алғанда, қолданыстағы жүйе жұмыс істеп тұрғанымен, оны одан әрі жетілдіру, атап айтқанда, бөлек жинауды дамыту, инфрақұрылымды жаңғырту және қалдықтардың түзілуін азайтуға бағытталған шараларды енгізу қажет.

3.8. Қалдықтарды жинақтау, бөлек жинау және шығару қызметімен қамту

ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің 2021 жылғы деректеріне сәйкес, республика бойынша халықтың 82 %, Жамбыл облысы бойынша 92 % ҚТҚ жинау және шығару қызметтерімен қамтылған. Сарысу ауданы бойынша 2024 жылы ҚТҚ шығару қызметімен қамту деңгейі 87 % құрады.

3-кесте. Сарысу ауданы елді мекендеріндегі контейнерлік алаңдар мен контейнерлер туралы мәлімет.

Атауы

Сарысу ауданы

Контейнер алаңдары

Контейнерлер

20

олардың ішінен пластикалық ыдыстарға арналған

20

флуоресцентті шамдар үшін

нан қалдықтары үшін

Қолданылатын контейнерлердің түрі

0,75 м3 стандартты металл контейнерлер

Сарысу ауданында коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару екі тәсілмен жүзеге асырылады:

контейнерсіз (бестарлы) әдіс – белгіленген кесте бойынша аумақты аралау арқылы қалдықтарды қаптарда/дорбаларда жинау (негізінен жеке тұрғын секторда).

Ауданда бөлек жинау барлық контейнерлік алаңдарда енгізілмеген. Қызмет көрсетілетін алаңдарда қайталама шикізатқа арналған контейнерлер мен торлар қолданылады:

пластикке – 20 дана;

люминесцентті шамдарға – жоқ;

нан қалдықтарына – жоқ.

Кейбір контейнерлік алаңдар жөндеуді қажет етеді (қоршау жоқ, қатты жабыны жоқ, контейнерлер ескірген және ауыстыруды талап етеді). Контейнерлік алаңдардың айналасында құрылыс қалдықтарының, ірі көлемді қалдықтардың (ІКҚ) және электрлік әрі электрондық жабдықтар қалдықтарының (ЭЭЖҚ) рұқсатсыз жиналуы байқалады.

Бөлек жиналған қалдықтардан басқа барлық коммуналдық қалдықтар сұрыптаусыз ауылдық округтердегі ҚТҚ полигондарына көміледі, бұл ҚР Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес келмейді. Жақын уақытта барлық ауылдық округтерде сұрыптау желілерін салу және іске қосу қажет.

3.9. Коммуналдық қалдықтарды тасымалдау

Сарысу ауданында коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау бойынша орталықтандырылған қызмет көрсету жүйесі қалыптаспаған.

ҚР Экологиялық кодексіне сәйкес, қалдықтарды жинау және тасымалдаумен айналысатын заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлер ҚР Экология министрлігіне қызметтің басталғаны туралы хабарлама беруге міндетті. Хабарламасыз қызмет көрсетуге тыйым салынады.

МЭГТРМ деректеріне сәйкес, Сарысу ауданы бойынша мұндай хабарлама берген кәсіпкерлік субъектілерінің саны өте аз, бұл қалдықтарды тасымалдау саласын жүйелеу қажеттігін көрсетеді.

3.10. Халықтан коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару кәсіпорындары туралы ақпарат

2025 жылғы деректер бойынша Сарысу ауданында ресми түрде 46986 адам қызмет ақысын есептеу жүйесімен қамтылған (2025 жылғы жағдай бойынша).

САРЫСУ АУДАНЫНДАҒЫ ХАЛЫҚ САНЫ АҚПАРАТ

№

Елді мекен атауы

Халық саны

1.

Байқадам

6148

2.

Жаңаталап

825

3.

Ұйым

1077

4.

Игілік

1275

5.

Өндіріс

1298

6.

Жайылма

2902

7.

Қызылдихан

489

8.

Маятас

445

9.

Ақтам

65

10.

Досбол

319

11.

Шағалалы

204

12.

Үлкен Көкдала

65

13.

Кіші Көкдала

58

14.

Тоғызкент

1795

15.

Әбілда

177

16.

Майлыкөл

187

17.

Қамқалы

158

18.

Жайлаукөл

384

19.

Шығанақ

289

20.

Жаңаарық

885

21.

Ақтоғай

783

22.

Түркістан Ә.Бүркітбаев

794

23.

Арыстанды

346

24.

Үшбас

176

25.

Жаңатас қаласы

25 813

Қалған тұрғындар тіркеусіз тұрады және оларға төлем есептелмейді. МВО-да ((қоқыс шығару ұйымдары) тұрғындардың нақты саны туралы деректерге қолжетімділіктің болмауы салдарынан төлемдер жиі дұрыс есептелмейді, себебі тариф 1 тұрғынға есептеледі. Абоненттік берешек мәселесі де өзекті: қамтылған тұрғындардың тек 70 %-ы ғана қызмет ақысын төлейді.

2021 жылдан бастап ЭК РК-ға сәйкес МИО-ның (Жергілікті атқарушы органдар) міндетіне қалдықтарды жинаумен айналысатын ұйымдарға тұрғындарды тіркеу деректеріне қолжетімділік беру жатады. Осы талапты іске асыру қажет. Жеке шарттар жасасу тиімсіз болғандықтан, жеке шарттардан жария шартқа көшу қажет. МИО (Жергілікті атқарушы органдар) мен МВО жария шартты өз сайттарында орналастырып, халық арасында түсіндіру жұмыстарын жүргізуі тиіс.

3.11. Қалдықтарды сұрыптау және қайта өңдеу

Ауданда негізінен қағаз, картон, пластик, шыны және сынап құрамды қалдықтар қайта өңделеді.

Қайта өңдеу инфрақұрылымы шектеулі:

халықтан қалдық қабылдайтын тұрақты пункттер жоқ;

жиналған қалдықтар облыс орталығына немесе басқа өңірлерге жіберіледі;

электрондық қалдықтар тек заңды тұлғалардан жиналады.

Халықтан ЭЭЖҚ жинау жүйесі жоқ, мұндай қалдықтар тұрмыстық қоқыспен бірге полигонға түседі. Статистикалық есеп жүргізу қиын. Осыған байланысты есеп пен мониторингті жетілдіру қажет.

3.12. Коммуналдық қалдықтарды көму

Жамбыл облысында экологиялық және санитарлық талаптар мен нормаларға толық (100%) сәйкес келетін 163 полигон бар. Сарысу ауданында коммуналдық қалдықтарды басқарудың негізгі тәсілі – ҚТҚ полигондарында көму. Ауданда 23 ҚТҚ полигоны бар. 2025 жылдың соңындағы деректер бойынша жинақталған қалдық көлемі 253 тонна. Қалдықтар сұрыпталмай көміледі, қауіпті фракцияларға бақылау жүргізілмейді. Пластик, шыны, құрылыс және тағам қалдықтарын көмуге тыйым салу талаптары сақталмайды. Полигондар санитариялық және экологиялық талаптарға сәйкес келмейді, кейде өрт жағдайлары орын алады.

3.13. Жекелеген қалдық түрлерін басқару жүйесін талдау

3.13.1 Коммуналдық қалдықтар

Бөлек жинау жеткіліксіз дамыған, қайта өңдеу көлемі шектеулі.

3.13.2 Құрылыс қалдықтары

Қайта өңдеу жүйесі шектеулі, қалдықтардың басым бөлігі орналастырылады.

3.13.3 Қауіпті қалдықтар

Сынапты шамдар, батареялар, аккумуляторлар лицензиясы бар ұйымдарға беріледі.

3.13.4 Медициналық қалдықтар (бар болған жағдайда)

Арнайы ұйымдар арқылы залалсыздандырылады.

3.14. Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері

3.14.1 Сынапқұрамды қалдықтар (СКҚ)

Жинау жүйесі жоқ.

Мәселелер:

қауіпті қалдықтардың ҚТҚ-мен бірге түсуі;

экологиялық қауіптер.

Ұсыныстар:

арнайы контейнерлер орнату;

лицензиясы бар ұйымды конкурс арқылы таңдау;

қаржыландыруды бюджеттен жүзеге асыру.

3.15. Электрлік және электрондық жабдықтар қалдықтары (ЭЭЖҚ)

Жинау жүйесі жоқ.

Ұсыныстар:

ЭЭЖҚ бөлек жинау жүйесін енгізу;

ЭК РК 365-бабын орындауды күшейту.

3.16. Ірі көлемді қалдықтар (ІКҚ)

Бөлек жиналмайды.

Ұсыныстар:

арнайы компанияны анықтау;

ІКҚ жинау алаңдарын құру.

3.17. Құрылыс қалдықтары

Көмуге тыйым салынған.

Ұсыныстар:

арнайы алаңдар бөлу;

ұсату қондырғыларын орнату.

3.18. Тағам қалдықтары

Бөлек жиналмайды.

Ұсыныстар:

биоыдырайтын қалдықтарды бөлек жинау;

компосттау жүйесін енгізу.

4. Сарысу ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесінің ағымдағы жағдайын талдау қорытындылары

4.1. ТБО басқару жүйесінің жалпы бағасы

Сарысу ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесі жұмыс істейді, алайда қазіргі уақытта келесі шектеулермен сипатталады:

Қалдықтарды жинау, тасымалдау және қайта өңдеудің толық орталықтандырылған жүйесінің болмауы;

Қауіпті және биоыдырайтын фракцияларды қоспағанда, қалдықтарды бөлек жинаудың төмен деңгейі;

Қалдықтардың басым бөлігі полигондарға көмуге жіберіледі, бұл жер ресурстарына қосымша жүктеме туғызады;

Қайта өңдеу және көму көлемін бақылау және есеп жүргізу толық жүргізілмейді, қауіпті және ірі көлемді қалдықтар бойынша сенімді статистика жоқ.

4.2. Проблемалық бағыттар

Инфрақұрылым және жабдық: ескірген немесе жоқ контейнер алаңдары, РСО, ОЭЭО, тағамдық қалдықтар үшін арнайы контейнерлердің жетіспеушілігі; полигондардың территориялары санитарлық-экологиялық талаптарға толық сәйкес келмейді.

Жинау және тасымалдау: ТБО-ны тұрақсыз шығару, халықпен келісімшарт жүйесінің толық немесе ішінара болмауы; қызмет үшін төлем деңгейі төмен (қамтылған халықтың шамамен 70%).

Қайта өңдеу: қағаз, пластик, шыныны қайта өңдеудің шектеулі көлемі; құрылыс, ірі көлемді және электрондық қалдықтарды қабылдау пункттерінің жоқтығы; қауіпті қалдықтардың көп бөлігі тұрмыстық қалдықтармен бірге көміледі.

Халықтың хабардарлығы және бақылау: халықтың экологиялық мәдениеті жеткіліксіз, қалдықтарды бөлек жинау ережелері мен жария келісімдер туралы ақпарат деңгейі төмен; жергілікті органдар тарапынан бақылау шектеулі.

4.3. Анықталған проблемалардың себептері

Барлық қалдық категорияларын бөлек жинау және қайта өңдеуге жүйелі көзқарастың болмауы;

Инфрақұрылымдық шараларды қаржыландырудың жеткіліксіздігі;

МҮО-ның(Мемлекеттік уәкілетті орган) тарифтерді дұрыс есептеу үшін халықты тіркеу деректеріне қолжетімділігінің болмауы;

Қауіпті және ірі көлемді қалдықтарды жинау және қайта өңдеумен айналысатын лицензияланған ұйымдардың жетіспеушілігі;

Халықтың қалдықтармен жұмыс істеу ережелері мен заң талаптары жөнінде хабардарлығы төмен.

4.4. Ағымдағы жағдайдың салдары

Полигондардағы қалдықтарды көму көлемінің өсуі, олардың пайдалану мерзімінің қысқаруы;

Тұрғын аймақтардың санитарлық-экологиялық жағдайының бұзылуы;

Қауіпті компоненттердің (ртуть, ауыр металдар) топыраққа және су объектілеріне таралуы;

Қосалқы ресурстардың жоғалуы және коммуналдық қалдықтарды тиімді пайдалану деңгейінің төмендеуі;

Халық денсаулығы үшін қауіптердің артуы және заңсыз қалдық төгістерінің пайда болу қаупі.

4.5. Шаралар жоспары мен бағдарламаның индикаторларымен байланысы

Осы бөлімнің қорытындылары коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаттары мен міндеттерімен тікелей байланысты:

ТБО жинау және шығару қызметтеріне қамтылған халық үлесін арттыру;

Қауіпті және ірі көлемді фракцияларды қоса алғанда, қалдықтарды бөлек жинау және дамыту;

Контейнер алаңдары мен полигон инфрақұрылымын жаңғырту;

Қайта өңдеу және көму жүйесін есепке алу және мониторинг жүйесін құру;

Халықтың экологиялық мәдениетін арттыру шараларын жүзеге асыру.

4.6. Коммуналдық қалдықтарды басқару секторындағы күшті және әлсіз жақтар, мүмкіндіктер мен қауіптерді талдау

4.6.1. Күшті жақтар

Коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару жүйесінің жұмыс істеп жатуы;

Қалдықтармен жұмыс істеу үшін жауапкершіліктің мамандандырылған ұйымдарға бекітілуі;

Қалдықтарды орналастыруға рұқсат етілген орындардың болуы (полигон);

Қалдықтарды басқару саласындағы нормативтік-құқықтық база (Қазақстанның экологиялық кодексі, санитарлық ережелер);

Жергілікті атқарушы және өкілетті органдар тарапынан бақылау.

4.6.2. Әлсіз жақтар

Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинау және сұрыптаудың жеткіліксіз дамуы;

Көбі полигонға жіберілетін қалдықтар үлесі жоғары;

Қайта өңдеу және утилизациялау қуаттарының шектеулігі;

4.6.3. Мүмкіндіктер

Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды енгізу;

Қосалқы ресурстарды сұрыптау және қайта өңдеу жүйесін дамыту;

Қалдықтарды басқару саласына инвестициялар мен жеке секторды тарту;

Қайта өңдеу мен көму көлемін азайту үшін заманауи технологияларды енгізу;

"Жасыл экономика" саласындағы мемлекеттік және өңірлік бағдарламаларды іске асыру.

4.6.4. Қауіптер

Халық саны мен тұтынудың өсуіне байланысты коммуналдық қалдықтардың көлемінің артуы;

Қолданыстағы полигондардың толып, олардың пайдалану ресурсының қысқаруы;
Заңсыз қалдық төгістерінің пайда болуы қаупі;

Құқық талаптарының сақталмауы жағдайында қоршаған орта мен халық денсаулығына теріс әсер;

Қалдықтарды басқару жүйесін жаңғыртуға қаржыландырудың шектеулігі.

Коммуналдық қалдықтарды басқару секторы базалық инфрақұрылымға және нормативтік қолдауға ие, алайда қалдықтарды көмуге тәуелді. Қалдықтарды бөлек жинау мен қайта өңдеуді дамыту мүмкіндіктерін іске асыру экологиялық тәуекелдерді азайтып, жүйенің ұзақ мерзімді тұрақтылығын арттырады.

5. Коммуналдық қалдықтарды басқаруды реттейтін ұлттық заңнама

5.1. Қазақстан Республикасының қалдықтарды басқару саясаты

Қазақстан Республикасының қалдықтарды басқару саласындағы мемлекеттік саясаты экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге, халық денсаулығын қорғауға және табиғи ресурстарды тиімді пайдалануға бағытталған. Бұл саясат негізін салушы стратегиялық құжаттар Қазақстанның өңірлік және аудандық деңгейінде практикалық іске асырылады.

5.2. Стратегиялық құжаттар мен мақсатты индикаторлар

Қазақстан Республикасының "Жасыл экономикаға" көшу концепциясы (2050 жылға дейін) қалдықтарды басқару саласының негізгі даму бағыттарын анықтайды: көму көлемін азайту, бөлек жинауды енгізу, қайта өңдеу мен ресурстарды қайта пайдалану көлемін ұлғайту. Осы концепция аясында 2030 жылға дейін коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу деңгейі кемінде 40 % болуы көзделген.

"Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасы (2021–2025 жылдар) экологиялық жағдайды жақсартуға және коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін модернизациялауға бағытталған. Негізгі мақсаттары: 2025 жылға дейін қайта өңдеу үлесін шамамен 30 %-ға жеткізу, заңсыз төгістер санын азайту және полигондар мен инфрақұрылымды санитарлық талаптарға сәйкестендіру.

Өңірлік және аудандық деңгейде іске асыру

Жамбыл облысы мен Сарысу ауданы деңгейінде мемлекеттік саясат коммуналдық қалдықтарды басқарудың тиімділігін арттыруға бағытталған жергілікті бағдарламалар, жоспарлар және практикалық іс-шаралар арқылы іске асырылады:

Жамбыл облысының Сарысу ауданында Жаңатас қаласы мен аудан бойынша 2024–2028 жылдарға арналған коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы аудандық мәслихаттың 2024 жылғы 15 сәуірдегі № 21-9 шешімімен бекітілген, бұл Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарын және қалдықтарды басқару бағдарламаларын әзірлеу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды жергілікті деңгейде іске асыруды қамтамасыз етеді;

санитариялық-эпидемиологиялық бақылау және қадағалау саласындағы қызмет Сарысу ауданы бойынша санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы арқылы жүзеге асырылады, бұл қалдықтарды жинау, жинақтау және шығару кезінде гигиеналық талаптардың сақталуына ықпал етеді.

Аудандық деңгейдегі міндеттер мен басымдықтар

Қазақстан Республикасының қалдықтарды басқару саласындағы саясаты сондай-ақ елді мекендерді санитариялық тазалау схемаларын әзірлеу және бекіту, коммуналдық қалдықтарды жинау мен шығару жұмыстарын ұйымдастыру, экологиялық және санитариялық талаптардың сақталуын бақылауды қамтамасыз ету жөніндегі жергілікті атқарушы органдардың қызметі арқылы іске асырылады.

Сарысу ауданы деңгейінде аудан әкімдігі, ауылдық округтер және коммуналдық қызметтер келесі іс-шараларды жүзеге асырады:

бекітілген маршруттар мен кестелерге сәйкес коммуналдық қалдықтарды тұрақты жинау және шығару;

контейнерлік алаңдар мен полигондарда санитариялық талаптардың сақталуын қамтамасыз ету;

рұқсат етілмеген қоқыс орындарының пайда болуына жол бермеу;

қалдықтарды бөлек жинау және сұрыптау элементтерін кезең-кезеңімен енгізу;

қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату жөніндегі облыстық бағдарламаларға қатысу, оның ішінде аудан аумағында қайта өңдеу қуаттарының болмауын ескере отырып, қалдықтарды ауданнан тыс орналасқан мамандандырылған кәсіпорындарға қайта өңдеуге жіберу.

4-кесте

№

Көрсеткіш

2025 жылға дейінгі мақсат

2030 жылға дейінгі мақсат

2050 жылға дейінгі мақсат

1

Қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесі

30 %

40 %

50 %

2

Қалдықтарды бөлек жинаумен қамту деңгейі

40 %

70 %

100 %

3

Полигондарға көмілуге жіберілетін қалдықтар үлесін азайту

60 %

40 %

30 %

4

Қалдықтарды басқару саласындағы экологиялық инфрақұрылыммен қамту

50 %

80 %

100 %

5

Экологиялық мәдениетті және халықтың қатысу деңгейін арттыру

Жергілікті деңгейде экологиялық білім беру жүйесін енгізу

"Жасыл" өмір салтын кеңінен тарату

Толық экологиялық жауапкершілік мәдениетіне көшу

5.3. Аймақтық және аудандық іске асыру

Жамбыл облысы және Сарысу ауданы деңгейінде мемлекеттік саясат жергілікті бағдарламалар, жоспарлар және іс-шаралар арқылы жүзеге асырылады:

2024–2028 жылдарға арналған Жанатас қаласы және аудан коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы аудандық мәслихатпен бекітілген (15 сәуір 2024 ж., № 21 9), бұл Экологиялық кодекс талаптарын және қалдықтарды басқару бағдарламаларын әзірлеуге әдістемелік ұсыныстарды жергілікті деңгейде іске асыруға мүмкіндік береді.

Санитарлық-эпидемиологиялық бақылау және қадағалау жұмысы ауданның аймақтық санитарлық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы арқылы жүргізіледі, бұл қалдықтарды жинау, сақтау және шығару кезінде гигиеналық талаптардың сақталуын қамтамасыз етеді.

5.4. Аудан деңгейіндегі міндеттер мен басымдықтар

Қазақстан Республикасының қалдықтарды басқару саясаты жергілікті атқарушы органдар арқылы іске асырылады, олар:

тұрғын алаптар санитарлық тазалығын жоспарлайды және бекітеді;

коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару қызметін ұйымдастырады;

экологиялық және санитарлық талаптардың орындалуын бақылайды.

Сарысу ауданында әкімдік, ауылдық округтер және коммуналдық қызметтер келесі іс-шараларды жүзеге асырады:

бекітілген маршруттар мен кестелерге сәйкес коммуналдық қалдықтарды тұрақты жинау және шығару;

контейнер алаңдары мен полигондардың санитарлық талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету;

заңсыз төгістердің алдын алу;

қалдықтарды бөлек жинау және сұрыптау элементтерін кезең-кезеңімен енгізу;
қалдықтарды қайта өңдеуге және утилизациялауға арналған облыстық бағдарламаларға қатысу, соның ішінде аудан сыртындағы мамандандырылған кәсіпорындарға қалдықтарды жіберу (жергілікті қайта өңдеу қуаттарының болмауын ескере отырып).

6. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

6.1. Мақсаттар

Коммуналдық қалдықтарды басқарудың басты мақсаты – экологиялық тұрғыдан қауіпсіз және тұрақты қалдықтарды басқару жүйесін қамтамасыз ету, қоршаған ортаға және халық денсаулығына теріс әсерді азайтуға, сондай-ақ аумақ ресурстарын тиімді пайдалануға бағытталған.

Нақты мақсаттар:

1. Көмілген қалдық көлемін азайту және қайта өңдеу мен утилизация үлесін арттыру;
2. Коммуналдық қалдықтарды тұрақты және қауіпсіз жинау, тасымалдау және орналастыру жүйесін қамтамасыз ету;
3. Қалдықтарды бөлек жинауды енгізу және қайта өңдеу инфрақұрылымын дамыту;
4. Халықтың экологиялық мәдениетін арттыру және қалдықтарды басқару процесіне қатысуын қамтамасыз ету;
5. Қалдықтарды басқару объектілерін экологиялық және санитарлық талаптарға сәйкес модернизациялау.

6.2. Міндеттер

Мақсаттарға жету үшін келесі міндеттерді орындау қажет:

1. Тұрғын және қоғамдық аумақтардан коммуналдық қалдықтарды тиімді және қауіпсіз жинау және шығару жүйесін ұйымдастыру;
2. Контейнер инфрақұрылымын және полигондарды қалыпты жағдайда сақтау және дамыту;
3. Қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау және қайта өңдеу жүйесін дамыту;
4. Полигондар мен контейнер алаңдарының, сондай-ақ қоршаған ортаның экологиялық мониторингін және бақылауын енгізу;
5. Халық пен ұйымдарға қалдықтарды бөлек жинау және қайта өңдеу мәселелері бойынша білім беру және ақпараттық бағдарламаларды жүргізу;
6. Полигондардың пайдалану кезеңі аяқталған соң жерді рекультивациялау іс-шараларын жоспарлау және жүзеге асыру.

6.3. Негізгі бағыттар

Аудан деңгейінде коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы негізгі бағыттар

:

Инфрақұрылымдық бағыт: контейнерлерді орнату, полигондарға жолдарды жөндеу; қалдықтарды сұрыптау және қайта өңдеу жүйесін енгізу.

Ұйымдастырушылық-құқықтық бағыт: Қазақстан Республикасының экологиялық кодексі, санитарлық ережелер және өңірлік бағдарламаларды сақтау; мамандандырылған ұйымдармен келісімшарттар жасау.

Технологиялық бағыт: қалдықтарды утилизациялау, қайта өңдеу және бейтараптан-дырудың заманауи әдістерін қолдану; инновациялық және экологиялық қауіпсіз технологияларды енгізу.

Бақылау және мониторингтік бағыт: қалдықтарды жинау, тасымалдау және орналастыруға жүйелі бақылау ұйымдастыру, соның ішінде топырақ, су және ауа сапасын мониторингтеу.

Әлеуметтік-білім беру бағыт: ақпараттық-түсіндіру іс-шараларын жүргізу, халықты қалдықтарды бөлек жинауға тарту және "жасыл экономика" принциптерін енгізу.

Коммуналдық қалдықтарды басқарудың мақсаттары мен міндеттері, сондай-ақ негізгі бағыттарын жүзеге асыру аудан аумағында қалдықтарды басқару жүйесінің тұрақты қызметін қамтамасыз етеді, экологиялық тәуекелдерді азайтады, тұрғын алаптардың санитарлық жағдайын жақсартады және халықты қоршаған ортаны қорғауға тартуға мүмкіндік береді.

6.4. Негізгі бағыттар мен іс-шаралар

6.4.1. Қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін жетілдіру

Қалдықтарды жинау қызметін көрсететін кәсіпорындармен тұрақты келісімшарттық қатынастар жүйесін енгізу;

Контейнер алаңдарының санын арттыру және санитарлық талаптарға сәйкестендіру;

Қалдықтарды шығару кестелерін нақтылау және халықпен кері байланыс жүйесін құру;

Қалдықтарды шығару үшін автопаркті және арнайы техниканы жаңарту.

6.4.2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін дамыту

Пилоттық ауылдық округтерде қалдықтарды бөлек жинау жүйесін енгізу (қағаз, пластик, шыны, металл, тағамдық қалдықтар бойынша);

Халықты қалдықтарды бөлек жинауға қатысу қажеттілігі жөнінде ақпараттандыру және ынталандыру;

Әр ауылдық округте кемінде бір қабылдау пунктін ұйымдастыру;

Экологиялық бұрыштар құру және мектептер мен ұйымдарда "жасыл сабақтар" өткізу.

6.4.3. Қалдықтарды қайта өңдеу және утилизациялау жүйесін дамыту

Қалдықтарды қайта өңдейтін шағын және орта кәсіпорындарды қолдау;

Инвесторларға жеңілдіктер жасау (жер учаскелері, инфрақұрылым, кредит беру);

Қосалқы ресурстарды (пластик, қағаз, шыны, металл) жинау және сату тізбегін ұйымдастыру;

Биоыдырайтын қалдықтарды компосттау алаңдарын ұйымдастыру;

Электрондық және қауіпті қалдықтарды қабылдау үшін мамандандырылған пункттерді құру.

6.4.4. Полигондарды экологиялық модернизациялау

Ірі полигондар үшін санитарлық-қорғаныс аймақтарын анықтау және заңдастыру;

Полигондардың жер учаскелерін кадастрға тіркеу;

Қалдықтарды көму процестерін жетілдіру (қабаттап қыстыру, инертті топырақпен жабу, өрт қауіпсіздігін сақтау);

Полигондардың жер үсті және жер асты суларына әсерін бақылау жүйесін енгізу;

Полигондарға видеобақылау және кіріс/шығыс есеп жүйесін орнату.

6.4.5. Халықты экологиялық ағарту және ақпараттандыру

Жыл сайын экологиялық айлар мен сенбіліктер өткізу;

Білім беру мекемелері мен ұйымдарда экологиялық білім беру іс-шараларын ұйымдастыру;

БАҚ және әлеуметтік желілер арқылы қалдықтарды бөлек жинауды насихаттау;

Жергілікті экологиялық бастамаларды қолдау ("Жасыл мектеп", "Таза ауыл", "Эко-әкімдік" және т.б.);

Халықтың экологиялық мәдениетін арттыру бойынша ҚБ-мен бірлескен жобаларды іске асыру.

Сарысу ауданы бойынша халықты қалдықтарды жинау, шығару, қайта өңдеу және көму жүйесімен қамтуды жетілдіру жөніндегі нысаналы көрсеткіштер (2025–2029 жж.)

5- кесте

№

Нысаналы көрсеткіштер

Ағымдағы жағдай

(2025 ж.)

2026 ж.

2027 ж.

2028 ж.

2029 ж.

1

Сарысу ауданы халқын қатты тұрмыстық қалдықтарды (ҚТҚ) жинау және шығару жүйесімен қамту деңгейі

100 %

100 %

100 %

100 %

100 %

Бөлек жинаумен қамту: – құрғақ және ылғалды фракциялар бойынша; – қауіпті қалдықтардың жекелеген түрлері бойынша (медициналық, сынап құрамды, электрондық және тұрмыстық техника қалдықтары)

5 %

50 %

60 %

70 %

80 %

3

ҚТҚ-ны қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесі (қалдықтардың жалпы көлемінен)

5 %

20 %

26 %

32 %

35 %

4

ҚТҚ полигондарының экологиялық талаптарға сәйкестігі

50 %

70 %

90 %

100 %

100 %

5

Халықтың экологиялық өмір сапасына қанағаттану деңгейі

55,3 %

61,5 %

73,8 %

86,1 %

86,1 %

6.4.6. Қалдықтарды басқаруда есеп және мониторинг жүйесін жетілдіру

Қалдықтарды қалыптастыру, жинау, қайта өңдеу және көму туралы бірыңғай ақпараттық базаны құру;

Келісімшарттық ұйымдардың есептілігін цифрлық форматқа көшіру;

Полигондар мен қайта өңдеу объектілерін онлайн мониторинг жүйесін енгізу;

Экологиялық деректерді Жамбыл облысы әкімдігінің және өкілетті министрліктің экоплатформасына интеграциялау.

6.4.7. Қаржыландыру және экономикалық механизмдер

Жергілікті және республикалық бюджеттен қалдықтарды басқару іс-шараларына қаражат бөлу;

Мемлекеттік-жеке әріптестік (МЖӘ) механизмін қолдану;

Қалдықтарды қайта өңдейтін кәсіпорындарға салық және инвестициялық жеңілдіктер беру;

Экологиялық төлемдердің бір бөлігін инфрақұрылымды дамытуға бағыттау;

Экологиялық жобаларды іске асыруға халықаралық ұйымдардың гранттары мен қаражатын тарту.

6.4.8. Бағдарламаны жүзеге асыру кезеңдері (6 кесте).

6 кесте.

Кезең

Уақыты

Негізгі бағыттар

I кезең

2025–2026 жж. (Қысқа мерзімді)

Контейнер алаңдарын жаңғырту; пилоттық ауылдық округтерде қалдықтарды бөлек жинау жүйесін енгізу; полигондарды инвентаризациялау және кадастрлау; халықты экологиялық ағарту.

II кезең

2027–2028 жж. (Орта мерзімді)

Қалдықтарды сұрыптау және қайта өңдеу желілерін орнату; биоыдырайтын қалдықтарды компосттау алаңдарын ұйымдастыру; электрондық және қауіпті қалдықтарды қабылдау пункттерін ашу; МЖӘ жобаларын іске асыру.

III кезең

2029 ж. (Қорытынды)

Программаны іске асыру нәтижесін бағалау; қайта өңдеу үлесін 15% деңгейіне жеткізу; экологиялық әсерді азайту және халықтың қатысуын арттыру.

6.4.9. Программаны жүзеге асыру нәтижелерін мониторингтеу

Программа іске асырылатын кезеңде жыл сайын аудан әкімдігі мен мәслихатына есеп дайындалады. Мониторингке мыналар кіреді:

Жүргізілген іс-шаралар мен нәтижелерді талдау;

Қалдық көлеміндегі өзгерістер және қайта өңдеу үлесін бағалау;

Экологиялық көрсеткіштерді бақылау (ауа, топырақ, су);

Қаржылық шығындар мен тиімділік көрсеткіштерін салыстыру.

Программаны іске асыру тиімділігін келесі негізгі индикаторлар бойынша бағалайды:

Қалдықтарды қайта өңдеу үлесі (%);

Халықтың қызметтерге қамтылу деңгейі (%);

Контейнерлер мен алаңдардың саны (бірлік);

Заңсыз төгістер санының азаюы (бірлік);

Полигондардың экологиялық сәйкестігі (%).

6.5. Программаны қорытынды бөлігі

Ағымдағы Программа Сарысу ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жаңғырту және жетілдіруге бағытталған негізгі стратегиялық құжат болып табылады.

Программаны толық іске асыру нәтижесінде:

Барлық ауылдық округтерде қалдықтарды бөлек жинау жүйесі енгізіледі;

Қалдықтарды қайта өңдеу және компосттау инфрақұрылымы дамиды;

Полигондар экологиялық және санитарлық талаптарға сәйкестендіріледі;

Халықтың экологиялық мәдениеті артады;

Қоршаған ортаға теріс әсер азайып, ауданның экологиялық жағдайы жақсарады.

7. ЖОБАНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТҚА ЖЕТУ ЖОЛДАРЫ ЖӘНЕ ҚАТЫСТЫ ІС-ШАРАЛАР

7.1. Коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін дамыту шаралары

Аудан тұрғындарының коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен толық қамтылуын қамтамасыз ету үшін келесі іс-шаралар жүзеге асырылуы қажет:

Аудан тұрғындарын коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен толық қамтамасыз ету;

Ұзақ мерзімді келісімшарттар жасау және конкурс өткізу;

Экономикалық тұрғыдан негізделген тарифтерді бекіту;

Қалдықтарды жинау, шығару, қайта өңдеу және көму тарифтерін жинау деңгейін арттыру;

Контейнер алаңдарын санитарлық нормаларға сәйкес келтіру, жаңа контейнерлерді орнату;

Мусоровоздар мен басқа қажетті техниканы жаңарту.

Тұрғындарды қызметпен қамту: Қызмет көрсету толық көлемде жеке және заңды тұлғалар үшін қамтамасыз етілуі тиіс. Заңды тұлғалармен түсіндіру жұмысы жүргізіліп, МВО-мен келісімшартқа отырып, ауданның қызмет көрсету аумақтарын қамту қамтамасыз етіледі.

Ұзақ мерзімді келісімшарттар және конкурс өткізу: Коммуналдық қалдықтарды басқару сапасын арттыру үшін ұзақ мерзімді келісімшарттар бәсекелестік негізде жасалады. МИО МВО-ларға талаптарды ЭК РК және Қалдықтарды басқару ережелеріне сәйкес қояды:

МВО МЭГиПР РК тізілімінде тіркелген болуы тиіс;

Қауіпті қалдықтармен жұмыс үшін лицензия қажет;

Талаптарға сай келмейтін компаниялар конкурстан шығарылуы тиіс.

Экономикалық негізделген тарифтер: Тарифтер қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму шығындарын, сондай-ақ инфляцияны ескере отырып бекітіледі. Тарифтерді жүйелі қайта қарау МВО жұмысының тұрақтылығын және ауданның экологиялық жағдайын жақсартады.

Тарифтерді жинау деңгейін арттыру: МИО МВО-ларға мекенжай бойынша тіркелген азаматтар туралы деректерді (жеке деректерді бермей) ұсынуы тиіс, бұл қызмет үшін төлемдерді дұрыс есептеуге мүмкіндік береді.

7.2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру шаралары

Негізгі іс-шаралар:

Контейнерлерді барлық КП-де құрғақ фракцияны бөлек жинау үшін орнату;

Қайта өңдеуге арналған қалдықтарды бөлек шығару;

Қауіпті компоненттерді жинау және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру;

КГО және құрылыс қалдықтарын қабылдайтын арнайы орындар ұйымдастыру, тасымалдау үшін мамандандырылған компания таңдау.

Құрғақ фракцияны бөлек жинау:

Құрғақ фракция: қағаз, картон, металл, пластик, шыны;

Ылғалды фракция: тағамдық және органикалық қалдықтар;

Контейнерлер қазақ және орыс тілінде белгіленеді, меншік иесі мен қызмет көрсетуші ұйым туралы ақпарат көрсетіледі;

Әр категория қалдықтар үшін шығару кезеңі анықталады;

МВО-мен келісімшартта қайта өңдеуге арналған қалдықтарды бөлек шығару талаптары көрсетіледі.

Қауіпті компоненттерді жинау және қалпына келтіру:

PCO, OЭЭO, химиялық қуат көздері мен аккумуляторларды жинау, тасымалдау және қайта өңдеу үшін конкурстық ұйымдастыру;

Қауіпті қалдықтарды қабылдайтын стационарлық және жылжымалы пункттерді ұйымдастыру;

"Жасыл Даму" АҚ-пен бірлесіп утилизация шығындарының бір бөлігін жабу;

Халыққа және заңды тұлғаларға қалдықтарды қауіпсіз өңдеу туралы ақпарат тарату.

Ірі габаритті және құрылыс қалдықтары:

КГО және құрылыс қалдықтарын жинау үшін арнайы орындар (кемінде 12 м², жабық және қоршалған) ұйымдастыру;

Тасымалдау үшін мамандандырылған компания таңдау конкурсын өткізу;

Қалдықтарды тип бойынша сұрыптау: ағаш, металл, минералдық қалдықтар, қауіпті компоненттер;

Қауіпті құрылыс қалдықтары мамандандырылған ұйымдарға қайта өңдеуге немесе утилизациялауға беріледі.

7.3. Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және утилизациялау жүйесін дамыту шаралары

Халық пен заңды тұлғалардан қайта өңдеуге арналған қалдықтарды (пластик, қағаз, шыны) жинауды арттыру;

Мусор сұрыптау кешенін салу және сорттау желісін іске қосу;

Сұрыпталған қалдықтарды қайта өңдеуге мамандандырылған кәсіпорындарға тапсыру;

Тағамдық қалдықтарды компосттау немесе биогаз алу арқылы өңдеу;

Крупногабариттік және құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу, қауіпті компоненттерді бөліп алу;

Қауіпті компоненттерді қауіпсіз утилизациялау үшін мамандандырылған кәсіпорындарға жіберу.

7.4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көму шаралары

Рұқсатсыз қоқыс алаңдарын анықтау және жою;

Тек сұрыпталған және қайта өңдеуге жатпайтын қалдықтарды көму;

Территорияның функционалды мақсатын ескере отырып рекультивация технологиясын әзірлеу;

Жаңа қоқыс алаңдарының пайда болуына жол бермеу үшін тұрғындарды қызметпен толық қамту және бизнесті алдын алу жұмыстары жүргізу.

7.5. Халықты ақпараттандыру және мүдделі тараптармен өзара әрекет

Тұрақты ақпараттық жұмыс жүргізу;

БАҚ-та, әлеуметтік желілерде қалдықтарды бөлек жинау, компосттау және қайта өңдеу туралы ақпарат тарату;

Экологиялық акциялар, лекциялар және экскурсиялар ұйымдастыру;

Негізгі топтарды хабардар ету: халық, еріктілер, мұғалімдер, белсенділер және ҚБ;

Бизнесті және МИО-ны тарту арқылы дөңгелек үстелдер ұйымдастыру, қабылдау пункттері мен қайта өңдеуге арналған қалдықтарды талқылау.

8. Сарысу ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасын мониторингілеу

Мониторинг жоспарланған іс-шаралардың орындалуын, мақсат көрсеткіштерін және бағдарламаның мақсаттарына жетуді бақылауға мүмкіндік береді.

8.1. Мониторинг мақсаттары:

1.Инфрақұрылым, бөлек жинау, қайта өңдеу және утилизация іс-шараларының орындалуын бағалау;

2.Контейнер алаңдары мен полигондардың санитарлық және экологиялық нормаларды сақтауын бақылау;

3.Халықтың бөлек жинауға қатысуын және экологиялық мәдениетін өлшеу;

4.Бағдарламаның тиімділігін анықтау және проблемалық жерлерді табу.

8.2. Негізгі көрсеткіштер:

№

Көрсеткіш

Өлшеу әдісі

Жиілігі

1

Тұрғындардың ТБО жинау және шығару қызметтерін қамтуы

Коммуналдық қызметтер және әкімдік мәліметтері

Төрт ай сайын

2

Бөлек жинау қамтуы (құрғақ/ылғалды, қауіпті қалдықтар)

Контейнерлер мен қабылдау пункттері есебі, халыққа сауалнама

Жыл сайын

3

Қайта өңдеу және утилизация үлесі

Полигондар мен кәсіпорындардың статистикасы

Жыл сайын

4

Полигондар мен контейнер алаңдарының жағдайы

Көрнекі тексеру, санитарлық аудит

Жартыжыл сайын

5

Халықтың экологиялық қанағаттануы

Социологиялық сауалнама

Жыл сайын

6

Бағдарламаның жоспарланған іс-шараларының орындалуы

Бағдарлама кезеңдері бойынша қорытынды

Жыл сайын

8.3. Мониторинг әдістері:

Статистикалық деректер жинау;

Полевой бақылау;

Халыққа сауалнама жүргізу;

Коммуналдық қызметтердің есептерін талдау;

Экологиялық аудит және бақылау.

8.4. Мониторинг кезеңдері:

Кезең

Уақыты

Іс-шаралар

I

2025–2026

Контейнер алаңдарын, пилоттық бөлек жинау аумақтарын, полигондарды инвентаризациялау

II

2027–2028

Сорттау және қайта өңдеу желісін бақылау, қауіпті қалдық қабылдау пункттерін кеңейту

III

2029

Бағдарламаның қорытындысын бағалау, социологиялық сауалнама, есеп дайындау

8.5. Мониторинг нәтижелерін пайдалану:

Бағдарламаны түзету;

Келесі даму кезеңдерін жоспарлау;

Халықты ақпараттандыру;

Ресурстар мен инвестицияларды тиімді бөлу.

9. Бағдарламаны жүзеге асыруға қажетті ресурстар

1. Қаржылық ресурстар:

Контейнер алаңдарын, полигондарды, сорттау және қайта өңдеу желілерін жаңғыртуға аудан бюджетінен қаржыландыру;

Техниканы және құрал-жабдықтарды сатып алу;

Ақпараттық және білім беру бағдарламаларын қаржыландыру;

Күтпеген шығындар мен төтенше жағдайларға резерв.

2. Материалдық-техникалық ресурстар:

ТБО жинау контейнерлері;

Мусоровоздар және қауіпті қалдықтарды тасымалдау техникасы;

Сорттау және қайта өңдеу желілері;

Компосттау жабдықтары;

Қызметкерлердің жеке қорғаныс құралдары;

Қауіпті және электрондық қалдықтарды қабылдау пункттері.

3. Кадрлық ресурстар:

Экологтар, қалдықтарды басқару мамандары;

Коммуналдық қызметкерлер, жүргізушілер, операторлар;

Ақпараттық жұмыстар мамандары;

Әкімшілік персонал;

Еріктілер мен қоғамдық инспекторлар.

4. Ұйымдастырушылық және әдістемелік ресурстар:

Аймақтық бағдарламалар мен нұсқаулықтар;

Қалдықтарды шығару және сұрыптау кестелері;

Мониторинг және есеп жүйелері;

Халыққа арналған ақпараттық материалдар;

Акимат, коммуналдық қызметтер, мердігерлер және халық арасындағы координация механизмдері.

5. Табиғи ресурстар және жер учаскелері:

Контейнер алаңдары, полигондар және қайта өңдеу пункттері үшін жер учаскелері;

Биологиялық ыдырайтын қалдықтарды компосттау алаңдары;

Қауіпсіз қауіпті және электрондық қалдықтар алаңдары;

Пилоттық жобаларға арналған жер учаскелері.

11. КҮТІЛЕТІН ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕР

1. Әлеуметтік әсер:

Тұрғындардың өмір сүру сапасын арттыру;

Бөлек жинау қамтуын ұлғайту, экологиялық мәдениет қалыптастыру;

Аурулар мен экологиялық проблемаларды азайту;

Жұмыс орындарын құру;

Халықтың экологиялық қанағаттануын арттыру (55,3 % → 86,1 %).

2. Экологиялық әсер:

Полигонға бағытталатын қалдықтар көлемін 60 % → 30 % азайту;

Қайта өңдеу үлесін 2 % → 35 % арттыру;

Топырақ, су және ауа сапасын жақсарту;

Рұқсатсыз қоқыс алаңдарын азайту.

3. Экономикалық әсер:

Бюджет шығындарын оңтайландыру;

МЖӘ арқылы экономикалық ынталандыру;

Қайта өңделген ресурстар мен компостты қолдану;

Коммуналдық қызметтердің тиімділігін арттыру.

Болжамдау көрсеткіштер (7кесте).

Көрсеткіш

2026

2027

2028

2029

2030

Қайта өңдеу және утилизация үлесі

2 %

20 %

26 %

32 %

35 %

Бөлек жинау қамтуы

5 %

50 %

60 %

70 %

80 %

Полигонға бағытталған қалдықтар үлесі

60 %

50 %

45 %

35 %

30 %

Халықтың экологиялық қанағаттануы

55,3 %

61,5 %

73,8 %

86,1 %

86,1 %

Жаңа жұмыс орындары

—

10

20

30

40

Қосымша 1

САРЫСУ АУДАНЫНЫҢ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША КӨРСЕТКІШТЕРДІ АЙҚЫНДАУ ӘДІСТЕМЕСІ (2025– 2029 ЖЫЛДАРҒА)

№

Нысаналы Көрсеткіштің атауы

Нысаналы көрсеткіштерді қалыптастыру кезеңділігі мен мерзімдері

Негіздеме

Есептеу әдістемесінің сипаттамасы

1

Халықты ҚТҚ жинау және әкетумен қамту

Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.

Көрсеткіш ҚР-ның "жасыл" экономикаға көшуі жөніндегі Тұжырымдамаға сәйкес келеді және ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге қолжетімділігі бар халықтың үлесін айқындау үшін қажет.

Көрсеткіш қалаға қызмет көрсететін барлық қоқыс шығаратын ұйымдар шарт жасасқан тұрғындардың санын қала халқының жалпы санына бөлу арқылы қалыптасады, нәтижені пайызбен көрсетеді.

Жария шарттарға көшу кезінде көрсеткішті абоненттер санын (адамдар саны) берілген шоттарға сәйкес қала халқының жалпы санына бөлу арқылы алуға болады.

2

Бөлек алыммен қамту (Халық немесе аудан):

- фракциялар бойынша

- қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлеріне (Медициналық және құрамында сынабы бар, ЭЕҰ)

Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң

Көрсеткіш "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасына сәйкес келеді.

Көрсеткіш жеке жиналған ҚТҚ құрғақ фракциясының (пластик, картон және қағаз қалдықтары, шыны, металл банкалар) санын тоннамен ҚТҚ (коммуналдық қалдықтар) түзілуінің жалпы санына тоннамен бөлу арқылы қалыптастырылады, нәтижені пайызбен көрсетеді.

Қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлері бойынша көрсеткіш, сондай-ақ бөлек жиналған қауіпті қалдықтардың (PCO, ЭЭО және медициналық) мөлшерін ҚТҚ морфологиялық құрамын негізге ала отырып, нәтижені пайызбен көрсете отырып, қауіпті қалдықтардың түзілуінің жалпы есептік көлеміне бөлу жолымен қалыптасады.

3

ҚТҚ қайта өңдеу және кәдеге жарату үшін (пайда болу көлемінен)

Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.

Көрсеткіш ҚР-ның "жасыл" экономикаға көшуі жөніндегі тұжырымдамаға және "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасына сәйкес келеді.

Көрсеткіш қаланың барлық қайта өңделген және қайталама пайдаланылған қатты тұрмыстық қалдықтарының (коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін қоса алғанда), оның ішінде МӘҰ немесе полигонда сұрыпталған бөлек жиналған қалдықтардың және экспортқа бағытталған қайталама ресурстардың санын қалада пайда болған барлық қатты тұрмыстық қалдықтардың (коммуналдық қалдықтардың) жалпы санына бөлу арқылы алынады, нәтижені пайызбен көрсетеді.

4

ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге халықтың қанағаттану деңгейі (сауалнама)

Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.

Көрсеткіш Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарына сәйкес келеді

Көрсеткіш тұрғындардың қалада ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге қанағаттануы туралы жыл сайынғы әлеуметтік сауалнама (онлайн немесе офлайн) жүргізу нәтижесінде алынады.

БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

2 Қосымша

№ п/п

Іс-шара атауы

Аяқтау нысаны

Орындау мерзімі

Жауапты орындаушы

Қаржыландыру

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Мақсаты-Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және ауданның тұрғындары үшін қалдықтарды жинау және шығару бойынша көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру

1-міндет. Аудан тұрғындарын қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі қызметтермен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту

Көрсеткіш 1. Сарысу ауданының тұрғындарын ҚТҚ жинау және әкетумен қамту

1.1

Дербес деректерді бермей ҚШМ үшін халықты тіркеу туралы мәліметтерге қол жеткізуді ұсыну

Ақпарат

2026

ІІМ, ӘМ, Ауда әкімшілігі, ҚШМ

Қажет емес

1.2

ҚТҚ шығару қызметтері бойынша халықпен жария шарттар жасасуға көшу

Ақпарат

2026

Аудан әкімшілігі, аудан әкімшілігі, ҚШМ

Қажет емес

1.3

Контейнерлер паркін жаңарту, соның ішінде жеке секторға контейнерлерді орнату.

Есеп

Жыл сайын

Аудан әкімшілігі, ҚШМ

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет

1.4

Контейнерлік алаңдарды жөндеу және оларды санитарлық нормалар мен заңнама талаптарына сәйкестендіру.

Есеп

Жыл сайын

Аудан әкімшілігі

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет

1.5

Контейнерлік алаңдарды бейнебақылау камераларымен толық жарақтандыру

Есеп

2026-2028

Аудан әкімшілігі

Жергілікті бюджет

1.6

Контейнерлік алаңдардың іргелес аумағында автокөлікті тоқтатуға және тұрақтауға тыйым салатын арнайы белгілерді орнату

Есеп

2026

ПД, Аудан әкімшілігі

Бөлінген бюджет шеңберінде

1.7

ҚТҚ уақтылы шығарылуын қамтамасыз ету үшін қоқыс таситын көліктерді жаңарту және сатып алу (2-3 бірлік)

Есеп

2026-2028

ҚШМ

ҚШМ қаражаты, жеке инвестициялар, МЖӘ

1.8

Қоқыс таситын көліктерді "Қазақстан Республикасының қоршаған ортасы мен табиғи ресурстарының жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі" ақпараттық жүйесіне қосылған спутниктік навигациялық жүйелермен жарақтандыру және осы жүйелерді тұрақты жұмыс жағдайында ұстау

Есеп
2026-2028
ҚШМ
ҚШМ қаражаты
1.9

Тұрғын үйлерде немесе жеке тұрған ғимараттарда (егер контейнерлер болмаса) қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалармен осы учаскелерге қызмет көрсету үшін ЖАО айқындаған ҚШМ-мен ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге шарттар жасасу бойынша хабардар ету науқаны.

Есеп (ЗТ және ЖК үшін хаттар жіберілді)
2026

Аудан әкімшілігі , ҚШМ, ТРТПРБ
Қажет емес

1.10

Қалдықтар саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін түскен қаражатты жергілікті бюджетке жіберуді қамтамасыз ету мақсатында ҚР нормативтік-құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде ҚР Үкіметіне ұсыныстар енгізу

ҚР Үкіметіне ұсыныстар
2026

Аудан әкімшілігі , ТРТ ПРБ
Қажет емес

2-міндет. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру

Көрсеткіш 2. Бөлек алыммен қамту

- фракциялар бойынша құрғақ және дымқыл;

- қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлеріне (Медициналық және құрамында сынабы бар, электрондық және тұрмыстық техника)

2.1

Заңды және жеке тұлғалардан бөлек алым бойынша талаптарды белгілеу мақсатында ауданда абаттандыру қағидаларына өзгерістер мен толықтырулар енгізу

Жаңартылған Ережелер

2026

Аудан әкімшілігі , ТҮКШ бөлімі, ТРТПРБ
Қажет емес

2.2

ҚТҚ құрғақ фракциясын бөлек жинауға арналған арнайы контейнерлерді орнату

Есеп

2026-2030

Қала әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет

2.3

Қалдықтардың қауіпті түрлерін: РСО, электронды және электр жабдығының қалдықтарын, құрамында сынап бар энергия үнемдейтін шамдарды және халықта түзілетін химиялық коректендіру көздерін, аккумуляторларды, медициналық қалдықтарды бөлек жинауды, тасымалдауды және қайта өңдеуді қамтамасыз ету үшін мердігер ұйымды айқындау жөніндегі конкурсты ұйымдастыру

Конкурс қорытындысы, мердігер компаниялар анықталды

2026-2027

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет

2.4

Батареялар, құрамында сынап бар шамдар, электрондық және электр жабдықтары, қоғамдық орындардағы медициналық қалдықтар (сауда орталықтары, пошта бөлімшелері, Халыққа қызмет көрсету орталықтары және т. б.) сияқты қауіпті тұрмыстық қалдықтарды жинайтын стационарлық пункттерді/пункттерді ұйымдастыру

Есеп, қабылдау пункттері белгіленді

2026-2028

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, мердігер мекеме

Жергілікті бюджет

2.5

Заңнама талаптарына сәйкес келетін және Ауданның Мемлекеттік мекемелерге, бюджеттік ұйымдарға және басқа да заңды тұлғаларға қауіпті қалдықтардың жекелеген түрлерін жинау, тасымалдау және қайта өңдеу бойынша қызметтер көрсете алатын коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау, тасымалдау және қалпына келтіру жөніндегі мамандандырылған кәсіпорындарды талдау және айқындау.

Есеп

2026

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі

Қажет емес

2.6

Мамандандырылған кәсіпорындарға қайта өңдеуге беру үшін қайталама шикізатты (пластик, қағаз және картон, шыны және т. б.) бөлек жинауды енгізу қажеттілігі мәселесі бойынша қалалық әлеуметтік сала мекемелерімен (мектептер, балабақшалар, ЖОО және т. б.), кәсіпорындармен, шағын және орта бизнеспен профилактикалық жұмыс

Есеп

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі

Қажет емес

2.7

Халықты "қажетсізден құтыл" пайдаланылған электрондық және электр жабдықтарынан құтқару бойынша тұрақты акция (жартыжылдықта 1 рет) өткізу

Өткізілген науқандар туралы есеп

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі , арнайы мекемелер

Қажет емес

3-міндет. Коммуналдық қалдықтарды өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту, оның ішінде ерекше (тамақ, Құрылыс және ірі габаритті қалдықтар, ЭЕҰ және т. б.)

3 Көрсеткіш. Қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесі:

- ҚТҚ (білім көлемінен)

3.1

ҚСҚ салу және іске қосу

пайдалануға беру актісі

2026-2028

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет

3.2

Халықтан ірі көлемді және құрылыс қалдықтарын жинауға арналған арнайы орындарды анықтау

Ақпарат

2026

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі

Қажет емес

3.3

Ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын жинау және әкету жөніндегі ұйымды айқындау жөніндегі конкурсты ұйымдастыру

Конкурс қорытындысы

2026

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, мердігер мекеме

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет

3.4

Ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу бойынша қолданыстағы технологияларды талдау

Есеп

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, мердігер мекеме

Қажет емес

3.5

Аудандық әлеуметтік сала мекемелерінен (мектептер, балабақшалар, және т. б.), кәсіпорындардан, шағын және орта бизнестен құрамында сынабы бар қалдықтарды жинау және залалсыздандыру

Жасалған шарттар туралы ақпарат

2026-2030

Конкурс қорытындысы бойынша таңдалған мердігер мекеме

Қажет емес

3.6

Аудандық әлеуметтік сала мекемелерінен (мектептер, балабақшалар, және т. б.), кәсіпорындардан, шағын және орта бизнестен электрондық және электр жабдығының қалдықтарын жинау және залалсыздандыру

Жасалған шарттар туралы ақпарат

2026-2030

мердігер мекеме

Қажет емес

3.7

Қалдықтарды жинау және қайта өңдеу бойынша статистикалық және ведомстволық есептілікті ұсыну мәселесі бойынша қалдықтармен жұмыс істеу бойынша мамандандырылған кәсіпорындармен профилактикалық жұмыс

Есеп

2026

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі

Қажет емес

4 Міндет. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету

4 Көрсеткіш. Экологиялық талаптарға сәйкес ҚТҚ полигонын жабу және рекультивациялау

4.1

Қабылдауды, сұрыптауды қамтитын полигондағы сұрыптау желісін пайдалануға енгізу.

Есеп

2026

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, Полигон операторы

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет, жеке инвестициялар

4.2

Қалдықтарды жіктеу негізінде полигонға қабылдаудың бірыңғай рәсімін әзірлеу

Бекітілген рәсім

Полигон операторы

Қажет емес

4.3

Полигонның қоқыс газы мен фильтрат шығарындыларын бақылау

Есеп

2026-2030

Полигон операторы

Полигон тарату қоры

4.4

Полигонның тарату қорын құру

Есеп

2026-2030

Полигон операторы

Қажет емес

4.5

Ауданда коммуналдық және құрылыс қалдықтарының санкцияланбаған үйінділерін (стихиялық үйінділерін) анықтау және жою

Есеп

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет, жеке инвестициялар

5 Міндет. Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу мәселелері бойынша халықтың хабардарлығы мен мәдениетін арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту

5 Көрсеткіш. Халықтың экологиялық өмір сапасына қанағаттану деңгейі

5.1

ҚТҚ проблемасына жұртшылықтың назарын аударуға бағытталған әлеуметтік жарнаманы құру, орналастыру және тарату

Есеп

2026-2030

ТРТПРБ, Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ, ҮЕҰ

Жергілікті бюджет

5.2

Қалдықтарды (пластик, картон және қағаз қалдықтары, шыны) қабылдаудың ұйымдастырылған пункттері туралы халықты хабардар етуді қамтамасыз ету

Есеп

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ, ҮЕҰ

Қажет емес

5.3

Әлеуметтік желілерде, әкімдік сайтында, навигациялық жүйелерде ақпарат тарату жолымен коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері (PCO, ЭЭО, медициналық) туралы халықты хабардар етуді және олармен қауіпсіз жұмыс істеуді насихаттауды қамтамасыз ету

Есеп

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ, ҮЕҰ

Қажет емес

5.4

Жергілікті газеттерде коммуналдық қалдықтардың қауіпті компоненттерімен қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдері туралы жарияланымдар

Ақпарат

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ,

Жергілікті бюджет

5.5

Халықты КГО және құрылыс қалдықтарын жинау үшін халық үшін ұйымдастырылған арнайы орындар туралы хабардар ету

Ақпарат

2026-2030

Қала әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ,

Қажет емес

5.6

Мектептерде, колледждерде, жоғары оқу орындарында және т. б. тарату үшін материалдық ресурстарды екінші рет пайдалану туралы ақпараттық материалдарды дайындау.

Есеп

2026-2030

ТҮКШ бөлімі, ҚШМ, ҮЕҰ, аудан әкімшілігі

Жергілікті бюджет

5.7

Тамақ қалдықтарын компосттау туралы брошюраларды тарату

Есеп

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ, ҮЕҰ

Жергілікті бюджет

5.8

Оқушылармен, педагогикалық құраммен және техникалық персоналмен тұрақты жұмысты қамтитын білім беру ұйымдарымен ҚТҚ-мен жұмыс істеу бойынша ақпараттық жұмыс жоспарын әзірлеу және іске асыру

Жоспарды әзірлеу туралы ақпарат және оны аудандық әкімдіктерге іске асыру туралы есептер

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ, ҮЕҰ

Қажет емес

5.9

Оқушылармен педагогикалық құраммен арналған ҚТҚ және МСК полигонына (іске қосылғаннан кейін) таныстыру сапарлары (жылына кемінде 10 экскурсия)

Есеп, сапарлар

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ, ҮЕҰ

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет

5.10

Үйде қалдықтарды сұрыптау және пластик, шыны және макулатураға арналған контейнерлерге бөлек сақтау тәртібін түсіндіретін мектептердегі экологиялық акциялар

Есеп, Науқандар

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ТҮКШ бөлімі, ҚШМ, ҮЕҰ

ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет

5.11

Халықтың экологиялық өмір сапасына қанағаттану деңгейін бағалау мақсатында жыл сайынғы әлеуметтік сауалнама жүргізу

Есеп, сауалнама

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ҚШМ, ҮЕҰ

Қажет емес

5.12

Аудандағы қалдықтармен жұмыс істеу қызметін насихаттау және қоғамдық бақылау мақсатында мектептерде волонтерлік клубтар құру

Есеп

2026-2030

Аудан әкімшілігі, ҚШМ, ҮЕҰ

Қажет емес

